

N:o 132.

Af herr **K. H. G. von Schéele**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t*
angående bättre tillgodoseende af personlighetsprincipen
vid prästval m. m.

Under det att i vårt land oafslåttligt arbetas på vidgad tillämpning af personlighetsprincipen inom det politiska lifvet, har på det hos oss med staten så nära förbundna kyrkliga området denna principens berättigande jämförelsevis föga uppmärksammats. Och likväl borde väl i afseende på andliga förhållanden personligheten tillerkännas ännu större rätt än med hänsyn till de borgerliga förhållandena. Visserligen har rörande röstberäkningen vid prästval i landsförsamling genom 26 § 1 mom. af lagen angående tillsättning af prästerliga tjänster den 26 oktober 1883 den jämkning skett, att rösträtt, som tillkommer någon för andra beskattningsföremål än jordbruksfastighet, icke må åtnjutas för mer än en femtedel af det röstetal, som eljest bort tillkomma honom enligt den för omröstning å kyrkostämma gällande röstgrund och att icke heller någon må i valet deltaga med större röstetal för jordbruksfastighet än en femtedel och för andra beskattningsföremål än en femtiondedel af församlingens hela röstetal å kyrkostämma. En ytterligare begränsning har ock sedermera tillkommit därigenom, att hvad lagen den 9 november 1900 bestämmer rörande den kommunala rösträtten på landet, jämväl blifvit allmänt tillämpadt på röstberäkningen vid prästval därstädes. I stället för att församlingens hela röstetal å kyrkostämma förut var lika med fyrktalet inom församlingen, sedan de fyrkar afdragits, som tillhörde främmande religionsbekännare eller personer, som anmält sig till

utträde ur svenska kyrkan, kan röstetalet å kyrkostämman numera reduceras genom det för enskilda medlemmar bestämda maximum af absolute 5,000 fyrkar eller relative en tiondedel af kommunens hela fyrktal.

Oaktadt denna erkännansvärda förbättring kvarstå likväl mycket stora oegentligheter i förevarande hänseende, företrädesvis genom att bolagen äga vid prästval utöfva rösträtt efter lika bestämmelser, som gälla mänskliga individer. För att anföra blott ett enda exempel på de resultat, till hvilka denna vidunderliga rättsordning visst icke blott undantagsvis leder, erhöill på grund af ett i Ramsele den 28 augusti sistlidet år hållet prästval, en af 7 röstande med 2,580 bolagsröster lyckliggjord sökande företräde framom en medsökande, på hvilken 63 i valet deltagande personers röster föllo, utan att sammanräknade uppgå till ett så högt tal. Den, som något känner, hvilken betydelse prästen har särskildt på den trakt, där valet i fråga försiggick, kan lätt föreställa sig, hvad för fara en dylik lagstiftning innebär att rubba folkets förtroende till lagens rättfärdighet, som dock utgör en af samfundets viktigaste grundvalar. Naturligtvis få ej heller organiskhetens och den historiska kontinuitetens kraf åsidosättas, genom förbiseende hvaraf å andra sidan mången tidsenlig reform förhindrats eller åtminstone fördröjts.

Då vid senaste kyrkomöte dess kyrkolagskommitté fick af väckt motion tillfälle att uttala sig i ämnet, skedde detta utan meningskiljaktighet på följande sätt: »Det synes utskottet icke böra förnekas, att den äfven i utskottets tanke mycket beaktansvärda personlighetsprincipen fortfarande är i vissa afseenden väl mycket tillbakasatt, och vill utskottet härvid särskildt erinra om det inflytande, som bolag kunna utöfva vid prästval. Till följd af bolagens natur står det i afgjord strid mot nämnda princip, att desamma hafva sig tillerkänd rösträtt vid prästval efter samma grunder som fysiska personer.» Enär emellertid motionen, som föranledt detta uttalande, till följd af dess ensidighet icke kunde bifallas, blef ingen skrifvelse till Kungl. Maj:t i ärendet aflåten, hvarför jag finner mig böra på motionsväg underställa det Riksdagens pröfning.

Ingalunda förbiser jag den invändning, som kan mot min motion göras på grund däraf, att eu fullständig revision af kyrkolagen blifvit af kyrkomötet begärd och samma begäran nu äfven blifvit Riksdagen genom annan motionär underställd. Men, såsom under debatten härom i kyrkomötet uttryckligt betonades och jämväl blef genom flere partiella reformkrafns framställande bekräftadt, har afsikten alls icke varit att medelst den förra åtgärden undanskjuta de senare. Och äfven om det

skulle gå så oväntadt raskt med det mycket omfattande kyrkolagsarbetets fullbordan, att någon tidigare särbestämmelse i förevarande stycke icke rimligtvis kunde ifrågasättas, så vore det icke desto mindre af stor betydelse, om Riksdagen i en så viktig punkt i förväg uttalat sin åsikt. Jag tillåter mig därför vördsamt hemställa,

det Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t i underdånighet anhålla om utarbetande af sådana bestämmelser för rösträtt vid prästval, att, med skäligt bibehållande af förmögenhetsförhållandenas inflytande, personlighetsprincipen måtte blifva bättre tillgodosedd, än för närvarande är fallet, och särskildt afseende fästas därpå, att grunderna för bolagens rösträtt i angifna riktning förändras, samt att Kungl. Maj:t täcktes för Riksdagen framlägga förslag i öfverensstämmelse härmed.

Stockholm den 28 januari 1905.

K. H. Gez. von Schéele.
